

Posudek diplomové práce

Drchal Václav, *Pozadí rusko-čečenského konfliktu*
Diplomová práce
FF UK, Ústav světových dějin, Seminář nejnovějších dějin
Praha 2008, 128 rkp.

Václav Drchal si jako téma své diplomové práce zvolil nanejvýš aktuální problematiku rusko-čečenského konfliktu, které nebylo v české historiografii v takto ucelené podobě dosud reflektováno. Vzhledem k obtížně dostupným pramenům a literatuře lze autora pochválit za odvalu, s jakou se odhodlal takto složité téma analyzovat. Již na začátku tohoto posudku mohu konstatovat, že se jedná o práci velmi kvalitní, kladoucí důraz zejména na rozbor událostí od nástupu komunistického režimu v Rusku v roce 1917, jíž lze vytknout jen to, že není více založena na výzkumu pramenné základny. Autor tento nedostatek vysvětluje její obtížnou dostupností (řada dokumentů je uzavřena v moskevských archivech a jejich zpřístupnění pro zkoumání historiků je v nedohlednu), což je problém, s nímž se potýká každý historik, který se rozhodne zkoumat takto problematické a stále velmi živé téma v podobně nejistém regionu; přesto se domnívám, že autor mohl vyvinout větší úsilí, aby se alespoň k některým z nejdůležitějších pramenů, vzpomínek, novinových článků atd. dostal.

Na druhou stranu lze Drchala pochválit, že již v úvodu si položil velmi aktuální otázku, proč právě Čečensko se jako jediné ze všech bývalých autonomních republik RSFSR dostalo do přímého válečného střetu s Moskvou, na niž hledá v průběhu celé práce odpověď ve zkoumání mnoha faktorů, jež k tomu přispívaly: jednalo se podle něj v první řadě o problematické vztahy ruského a čečenského národa v dřívější a nedávné historii (autor zkoumá například neblahé důsledky národnostní politiky, rusifikaci), jistou roli, i když zdaleka ne takovou, jak by se dalo čekat, hrálo také náboženství (islámské Čečensko versus pravoslavné Rusko) a hospodářství (autor sleduje především význam ropného a rafinérského průmyslu v Čečensku) atd. Ačkoli autor připouští, že jeho odpovědi a hodnocení čečenské otázky mohou být subjektivní, což platí zejména u podobně kontroverzních témat ve zvýšené míře, nebojí se zaujímat vlastní postoje a interpretace. Ke kladům práce patří i to, že autor předkládá, dle mého soudu, velmi vyvážený rozbor a snaží se nezaujatě vysvětlit důvody Čečenců i Rusů pro jejich akce po rozpadu Sovětského svazu. Vzdor Čečenců vysvětluje v první řadě opakovaným genocidiím chováním Rusů vůči Čečencům, které si mnozí Čečenci, jež se postavili do čela vzpoury, ještě dobře pamatovali; na rozdíl od jiných národů, jež prožily podobnou zkušenost, měli Čečenci v zemi početní převahu nad Rusy. Ke krizi podle jeho názoru přispěla též poměrná slabost stranického vůdce Zavgajeva a následná chaotická vláda Dudajeva. Na druhé straně podle autora neobstojí argument, že za ruskou invazi do Čečenska stály především zájmy ruské ropné lobby; Drchal ruskou invazi vysvětluje politickými důvody, v první řadě obavami Jelcina a dalších politiků, že by „čečenská anomálie“ mohla ohrozit celistvost federace, později také Jelcinovou snahou vzkázat světu, že Rusko překonalo krizi a „svět s ním znovu musí počítat“.

Drchalova diplomová práce je rozdělena do šesti velkých kapitol. V první (podle číslování druhé, protože jako první kapitola je označen úvod) autor zkoumá dějiny čečenského národa a problematických vztahů s Rusy před vznikem Sovětského svazu, přičemž se soustřeďuje na význam dvou čečenských osobností: šejka Mansúra a Šamila. V další kapitole autor pojednává o složité pozici Čečenců v Sovětském svazu, kdy museli bojovat za druhé světové války doslova o holé přežití poté, co se je Stalin rozhodl deportovat

do jiných oblastí sovětského impéria, až po jejich omilostnění a návrat zpět do jejich domoviny. V dalších čtyřech kapitolách se autor věnuje tomu, co je hlavním tématem práce, tedy analýze vývoje čečensko-ruského konfliktu po rozpadu Sovětského svazu.

O problémech zdrojů, na nichž je Drchalova práce založena jsem pojednal již v prvním odstavci posudku. Na druhou stranu lze autora pochválit za to, že vzal v úvahy v zásadě všechny důležité práce, vztahující se k tématu, a to jak v anglickém, tak ruském jazyce. Významným zdrojem pro jeho práci byly také některé rusky a anglicky psané noviny a časopisy a internetové zdroje.

Formální, tj. stylistická a jazyková stránka Drchalovy práce je na vynikající úrovni, což platí i o velmi dobrém poznámkovém aparátu. Mohu konstatovat, že Václav Drchal, navzdory výhradě týkající se primárních zdrojů, předložil vynikající text, dosáhl vytčeného badatelského cíle a prokázal schopnost samostatné odborné práce. Předložený text plně odpovídá požadavkům kladeným na diplomové práce, a proto jej doporučuji k obhajobě. Navrhuji klasifikovat stupněm

V Praze 17. září 2008

PhDr. Stanislav Tumís, M. A.
Ústav světových dějin FF UK Praha